

Vård- och omsorgsförvaltningen
Christina Våleman

2024-02-09

Dnr VÄN 2024-218
Dnr KS 2023-799

Vård- och äldreomsorgsnämnden

Motion (V) - Inför verklig valfrihet enligt Emmabodamodellen, svar

Förslag till vård- och äldreomsorgsnämndens beslut

1. Vård- och omsorgsförvaltningens förslag till beslut tillstyrks.

Förslag till kommunstyrelsens beslut

1. Vård- och omsorgsförvaltningens förslag till beslut tillstyrks.

Förslag till kommunfullmäktiges beslut

1. Motionen besvaras med hänvisning till att Linköpings Kommun nyligen infört en ny modell som i många delar motsvarar Emmabodas modell samt utifrån det nämndsuppdrag med syfte att undersöka hur medarbetarnas arbetsvillkor kan förbättras, hur sjukfrånvaro ska minskas och hur medarbetare kan ges större inflytande över schemaläggning.

Ärende

Sofia Frithioff (V) föreslår i en motion daterad 2023-09-22 att:

- Ge äldrenämnden i uppdrag att utreda möjligheten att organisera hemtjänsten i enlighet med Emmabodamodellen. Utredningen bör inkludera kontakter med Emmaboda kommun.

Skälen för förslaget är att Emmaboda är känd för hög kvalitet och kontinuitet, att de har en hög delaktighet för brukare och personal och att brukare själva styr sin dag genom att avgöra när insatser ska ges.

Utredningen visar att många av de delar som upplevs som positiva för kvalitén i Emmaboda uppnås även i Linköping utifrån den modell som infördes 1 maj 2023. Att nu lägga om kursen när modellen håller på att sätta sig skulle istället kunna ge mycket negativa konsekvenser för brukarna.

Vård- och omsorgsförvaltningen har därutöver givits ett nämndsuppdrag med syfte att undersöka hur medarbetarnas arbetsvillkor kan förbättras, hur

sjukfrånvaro ska minskas och hur medarbetare kan ges större inflytande över schemaläggning.

Vård- och omsorgsförvaltningen föreslår därför att motionen besvaras med hänvisning till möjligheterna som den nya modellen områdesbaserad vård och omsorg i hemmet ger, samt utifrån det givna nämndsuppdraget.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse – Motion (V) - Inför Emmabodamodellen i hemtjänsten, svar 2024-02-9

Bilaga - Motionen

Bakgrund

Sofia Frithioff (V) har lämnat en motion med förslag att Linköpings kommun ska övergå till samma modell för hemtjänst som Emmaboda kommun har. Som skäl för yrkandet anges främst att Emmaboda kan uppvisa bättre siffror gällande kontinuitet än vad Linköping gör i sina kontinuitetsmätningar samt att Emmaboda utformar insatser med hög delaktighet från såväl brukare som hemtjänstpersonal.

Utredning

Linköpings kommun ställde om till Områdesbaserad vård och omsorg i hemmet 1 maj 2023. Linköpings kommuns modell innebär att en och samma utförare har ett helhetsansvar för hemtjänst, hemsjukvård/hemrehab och biståndsbedömda trygghetsboenden i ett geografiskt område.

Emmaboda har 388 personer med beslut om hemtjänst. I Linköping finns 4 225 brukare med beslut samt ytterligare personer som har serviceavtal om hemtjänstinsatser.

Nedan följer en jämförelse mellan modellerna.

Emmaboda anger att de har ett salutogent synsätt. Med det menar de att alla individer har olika förutsättningar, att man ska utgå från det friska och se individen och att man stimulerar till en känsla av meningsfullhet och självständighet. De ser det viktigt att det finns möjlighet för individen att påverka omsorgen.

Även Linköping anger att utförare ska bedriva verksamheten utifrån ett salutogent förhållningssätt. Modellen med områdesbaserad vård och omsorg i hemmet anger ett hälsofrämjande och förebyggande arbete så att varje individ får möjlighet att uppleva hälsa och självständighet så långt det är möjligt. Den enskilde har stort inflytande på genomförandet av insatserna genom delaktighet i planering av tidsåtgång och förläggning av tiden.

Emmaboda uppger att de har ett verksamhetsnära ledarskap där det är nära i geografi och ett lagom antal medarbetare för varje chef.

I Linköping finns krav på att varje chef har maximalt 30 medarbetare, 20 för biträdande verksamhetschef. Detta för att arbetsledning ska finnas nära sina medarbetare och kunna fånga upp frågeställningar och finnas som stöd. Ytterligare verksamhetsnära ledarskap i omvårdnad tillgodoses genom att alla personalkategorier finns i det multiprofessionella teamet. Undersköterskan har till exempel nära till sjuksköterskan för stöd. Det finns också närhet geografiskt i och med det områdesbaserade och att personalen utgår från en och samma enhet.

Emmaboda anger att de tillgodoser socialt stöd genom ett allaktivitetshus med delaktiga besökare.

I Linköping finns träffpunktsverksamheter på samtliga biståndsbedömda trygghetsboenden, samt ytterligare fem platser, för att finnas nära de seniora medborgarna i kommunen. Det finns krav på utförarna att tillvarata besökarnas intressen och idéer, så att de känner sig delaktiga.

Emmaboda ger sina hemtjänstinsatser "on demand" via trygghetslarmen. Alltså när en brukare vill ha hjälp trycker hen på trygghetslarmet och personalen kommer och utför insatserna. Personalen stressar inte när de är där utan låter det ta tid. De som inte kan larma har fasta tider. Vid krockar sker prioriteringar om vem som bäst behöver hjälpen just då.

I Linköping planeras insatserna tillsammans med brukarna. Det finns inget som styr att det behöver stressas med insatserna. Hos de brukare som det tar längre tid att hjälpa kan tillräcklig tid planeras in och utförarna får betalt för tiden som personalen är hos brukaren. Trygghetslarmen används för behov av hjälp utöver planerade insatser och det finns krav på inställetid. Det som kan ses i Linköping är att många brukare har stora medicinska behov och det är av stor vikt att mediciner och andra medicinska insatser ges i rätt tid. Att då ha ett system där brukare själva larmar på personalen när de vill ha insatser utförda, och om flera vill ha samtidigt så får några vänta, ses inte som ett kvalitetssäkrat system ur ett hälso- och sjukvårdsperspektiv.

Emmaboda har hög kontinuitet för de är organiserade i små arbetsgrupper om 2-3 omsorgsassistenterna som servar 3-5 brukare. Personalen lägger scheman själva. Om någon brukare flyttar till ett vårdboende så går personalen in och arbetar där också.

I Linköping är det inte styrt hur utförare ska organisera sig, men värdighetsgarantierna anger att det ska vara så hög kontinuitet som möjligt. Det finns olika exempel på hur utförare tänker för att få en bra kontinuitet. Någon utförare använder sig av "raka veckor" där personalen väljer om de vill arbeta bara dagtid vardagar, eller bara kvällstid. Då är det samma personal som kommer samma tid på dygnet på vardagarna, men på helgerna kan det variera mer eftersom den ordinarie personalen är ledig då. En annan utförare har valt att ha larmgrupp. Det innebär då att personal aldrig behöver avbryta hos en brukare för att svara på ett larm. Det upplever många brukare som positivt. Däremot blir det annan personal när man sedan larmar, vilket kan medföra sämre siffror för kontinuiteten.

Det är dock angelägna områden som förslagsställaren pekar på. Därför har vård- och äldreomsorgsnämnden gett ett nämndsuppdrag för 2024 där förutsättningarna för att förbättra medarbetarnas arbetsvillkor och minska

sjukfrånvaro ska undersökas. Detta ska ske exempelvis genom att belysa olika arbetstidsmodeller och hur medarbetarna inflytande över schemaläggning därigenom kan öka.

Ekonomiska konsekvenser

Tre områden i Linköpings kommun är upphandlade. Att under pågående avtalsperiod ändra förutsättningarna till sådana som inte angivits i upphandlingsunderlagen skulle kunna vara kostsamt. I vilken omfattning är dock svårt att överblicka. Dels är det ett brott med Lagen om upphandling, dels kan nu aktuella utförare kräva ersättning för förändrade avtalsvillkor.

Kommunala mål

Lättillgänglig, god och jämlik välfärd

[Länk till kommunfullmäktiges övergripande mål](#)

Jämställdhet

Det görs ingen åtskillnad i hur kvinnor och män hanteras utifrån förslaget till beslut. Samma förutsättningar gäller för både kvinnor och män.

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

MBL-information eller förhandling är inte påkallad.

Kommunledningsförvaltningen

Vård- och omsorgsförvaltningen

Paul Håkansson

Sonja Erlandsson

Beslutet skickas till:
Motionären